

Summary

A brickyard clay pit and a kiln were disturbed during the construction of a gymnasium near Ludvík Daněk Sports Secondary Grammar School in Botanická Street in Brno (Ponava cadastral area, Brno-City District) in September 2020. Almost the whole layout of the foundations of a six-channel kiln with the dimensions of c. 13 × 15 m was preserved. The installation was part of the R. Deyck brickyard established in 1871 (Holub 2018).

Petr Kos

Brno (k. ú. Staré Brno, okr. Brno-město)

Ul. Hybešova č. p. 41, parc. č. 1558.

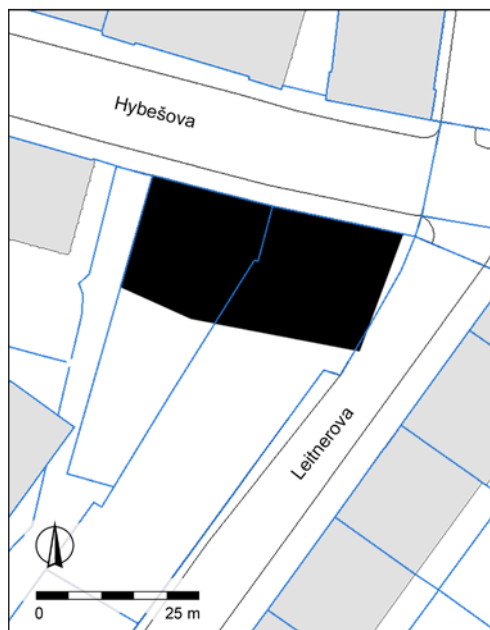
Novověk, industriální období. Předměstí. Plošný odkryv.

Záchranný výzkum. Uložení nálezu: dočasně Archaia Brno z. ú.

Lokalizace: WGS-84 – 49.1891356N, 16.6020522E

Na jaře roku 2020 byl realizován menší záchranný archeologický výzkum v Brně na ulici Hybešova č. p. 41 (Sedláčková, Zbranek, 2020; obr. 30). Prostor je na historických mapách vyobrazen bez zástavby, jednalo se tedy patrně o zahradu. Vlastní ulice Hybešova je poprvé uváděna až roku 1782 jako Strassengasse. Situace se mění v letech 1845–1847, kdy na dnešním č. p. 43 nechal postavit palác podnikatel Karl von Skene. Vlastní prostor Hybešovy č. p. 41 je do roku 1855 vyobrazen s menší vodotečí, avšak na mladších mapách není vodoteč již vyobrazena.

Výzkum byl prováděn formou dohledu a po demolici domu byla sledována skrývka a odstraňování základů novorenesančního bytového domu č. p. 41 patrně z počátku 20. století (obr. 31). Na niveletě 199,50 m n. m. bylo zachyceno koryto vodoteče v délce nejméně 30 m a šířce až 2,2 m, které bylo zkoumáno metodou pásových sond. Materiál získaný z výplně koryta vodoteče je novověkého stáří (17.–19. století). Celá plocha výzkumu byla začištěna a zdokumentována (obr. 31). Bylo odkryto několik novověkých objektů, přičemž v jednom z nich se podařilo zachytit konstrukci pro svod vody do zjištěné vodoteče. Tvořilo ji dlabané dřevěné korýtko složené z několika kusů o celkové zachycené délce 3,7 m. Dendrochronologicky byla konstrukce datována po roce 1554, patrně se ale jednalo o druhotně využitý prvek. Ze zásyvu tohoto výkopu byl získán materiál náležející 17. století.

Obr. 30. Brno, ulice Hybešova. Přehled plochy záchranného archeologického výzkumu. Archaia Brno z. ú.

Fig. 30. Brno, Hybešova Street. Overview of the rescue excavation area. Archaia Brno z. ú.

Při závěrečném bagrování na základovou spáru stavby bylo na profilu, pod výše popsaným korytem, dokumentováno další, starší koryto vodoteče o minimální šířce 7 m, které bylo vyplněno náplavovými hlinami. Z tohoto staršího koryta vodoteče se nepodařilo získat žádnou keramiku, lze ale předpokládat minimálně jeho vrcholně středověké stáří.

V rámci záchranného archeologického výzkumu se podařilo ověřit trasu menší vodoteče vyobrazené na mapových podkladech z let 1825 a 1855, patrně zasypané po polovině 19. století, kterou lze pravděpodobně spojit s tzv. Novosadským potokem. Pod touto vodotečí bylo zachyceno ještě starší koryto vodoteče. Zajímavostí byla i novověká konstrukce dřevěného korýtko (kanálku) svádějícího vodu od jihu do mladší vodoteče, která byla konstruována z druhotně využitých dřevěných prvků.

Literatura

Sedláčková, L., Zbranek, H. 2020: A06/2020 Brno, Hybešova 41.

Rkp. terénní dokumentace. Uloženo: archiv Archaia Brno z. ú.

Obr. 31. Brno, ulice Hybešova. Letecký pohled na plochu záchranného archeologického výzkumu. Foto Archaia Brno z. ú.

Fig. 31. Brno, Hybešova Street. Aerial view of the rescue excavation area. Photo by Archaia Brno, z. ú.

Summary

A rescue excavation was conducted in the area of 41 Hybešova Street in Brno (Brno-City District; Fig. 30, 31) in 2020. Besides the foundation masonry of a Renaissance Revival apartment house, a 17th–19th century watercourse bed was excavated, along with the lower-situated and somewhat wider earlier phase from the High Middle Ages.

Lenka Sedláčková, Hynek Zbranek

Brno (k. ú. Staré Brno, okr. Brno-město)

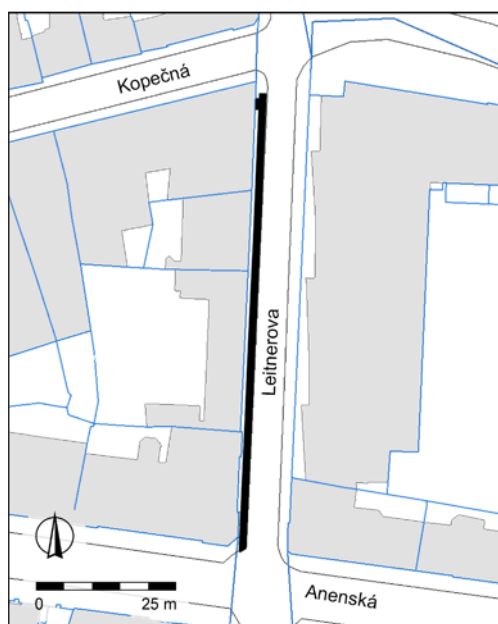
Ul. Leitnerova, parc. č. 1289.

Novověk. Město. Jiná evidence. Záchraný výzkum. Uložení nálezu: dočasně Archaia Brno z. ú.

Lokalizace: WGS-84 – 49.1918622N, 16.6024622E; 49.1910842N, 16.6024783E

Archeologický výzkum byl vyvolán stavbou „Parovodní přípojka Kopečná 39“, realizovala ho společnost Archaia Brno z. ú. (akce č. A18/2020). Terénní část výzkumu proběhla v březnu 2020.

Výzkum získal základní informace o skladbě svrchní části terénu v severním úseku Leitnerovy ulice (obr. 32). Možnosti jejich přesného vyhodnocení vzhledem k charakteru výzkumu jsou však omezené. Lze vyslovit hypotézu, že v daném prostoru došlo k rozsáhlým terénním úpravám, jejichž výsledkem bylo souvrství navážek, zaznamenané po celé délce sledovaného výkopu. Je otázkou, zda navýšovaly terén, upravovaly sklon svahu, či zaplnily nějakou terénní nerovnost. Výrazná vrstva přemístěného geologického materiálu (téglu) svědčí o tom, že na jiných místech naopak docházelo ke snižování nivelety terénu, popřípadě k realizaci nějakého výkopu. Je možné, že hmota ostatních navážek má původ ve starších antropogenních uloženíích. To je třeba mít na zřeteli při hodnocení datačních možností získaného keramického materiálu. Zdá se však pravděpodobné, že úpravy jsou záležitostí novověku. Nabízí se především zlomové období pro historii zdejšího osídlení spojené se švédským obléháním Brna na konci třicetileté války a zánikem kostela Všech svatých na Provaznickém vršku. Bude však muset být testována také varianta, že terénní

Obr. 32. Brno, ulice Leitnerova. Vyznačení sledovaného výkopu. Archaia Brno z. ú.

Fig. 32. Brno, Leitnerova Street. Marking of the monitored trench. Archaia Brno z. ú.

úpravy jsou mladší, např. až z přelomu 19. a 20. století, kdy dochází k zástavbě západní linie Leitnerovy (tehdy Školní) ulice. Jasnou odpověď by mělo přinést celkové vyhodnocení všech dosavadních archeologických výzkumů provedených v této oblasti a také očekávaných akcí v souvislosti s chystanou výstavbou na parcelách domů Kopečná 39 a Leitnerova 7 a 9 (Zůbek 2020).

Literatura

Zůbek, A. 2020: *Nálezová zpráva o provedení záchraného archeologického výzkumu při stavbě „Brno – Parovodní přípojka Kopečná 39“. Brno – Leitnerova.* Rkp. nálezné zprávy, č. akce A18/2020. Uloženo: archiv Archaia Brno z. ú.

Summary

An excavation in Leitnerova Street in Brno (Staré Brno cadastral area, Brno-City District; Fig. 32) discovered that extensive earth moving in the area in the Modern Period resulted in a backfill stratigraphy. The question is whether it merely raised the terrain, adjusted the inclination of the slope or filled unevenness in the terrain.

Antonín Zůbek

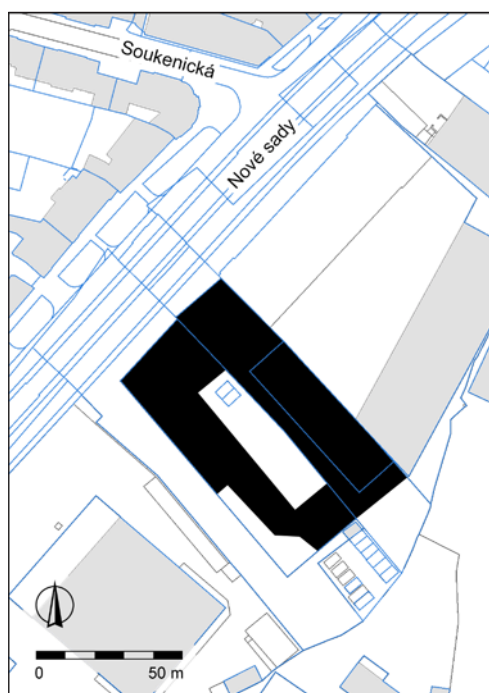
Brno (k. ú. Staré Brno, okr. Brno-město)

Ul. Nové Sady č. p. 27, 29, 31, parc. č. 1347, 1348, 1350.

Pozdní středověk, novověk. Sídliště. Plošný odkryv. Záchraný výzkum. Uložení nálezu: dočasně Archaia Brno, z. ú.

Lokalizace: S-JTSK – -598397, -1161607

Od jara do podzimu probíhaly na parcelách 1347, 1348 a 1350 dva investorsky na sobě nezávislé archeologické výzkumy (A008/2020 a A020/2020; obr. 33), které na sebe však těsně navazovaly, a bylo by tedy nadbytečné o nich v takto stručném přehledu referovat zvlášť. Oba jsou teprve v rané fázi zpracování a podrobnější výsledky zde budou publikovány v příštím čísle.

Obr. 33. Brno, ulice Nové Sady. Lokalizace výzkumů A008/2020 a A020/2020 v katastrální mapě. Archaia Brno z. ú.

Fig. 33. Brno, Nové Sady Street. Localisation of the A008/2020 and A020/2020 excavation areas in the cadastral map. Archaia Brno z. ú.